

Кіровоградщини, які приймалися на зльотах – це побажання, щоб все, над чим працював великий педагог сучасності, в що вірив, його пошуки і знахідки приводили до усвідомлення важливості педагогічних надбань, щоб вони стали нашим

спільним здобутком і спадком, нашою історичною пам'яттю, на якій нині має вибудовуватись майбутнє оновленої освіти України.

УДК 373.21

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Олександра СОКОЛОВСЬКА (Миколаїв)

У статті розкривається дефініція «творча особистість». Обґрунтовується вплив педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського на формування творчої особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу засобом науково-дослідницької роботи.

Ключові слова: творчість, творча особистість, науково-дослідницька робота.

В статті розкривається дефініція «творческая личность». Обосновывается влияние педагогического наследия В. А. Сухомлинского на формирование творческой личности будущего воспитателя дошкольного учебного заведения средством научно-исследовательской работы.

Ключевые слова: творчество, творческая личность, научно-исследовательская работа.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями: швидкі темпи розвитку суспільства, характерні для останніх років, необхідність пошуку шляхів виходу нашої економіки з занепаду, впровадження нових технологій – усе це потребує докорінних змін у системі управління освітніх закладів, використання наукового потенціалу із врахуванням творчих можливостей особистості. Лише творча особистість, спроможна створювати, управляти, пропонувати нові теорії, нові технології, нові напрямки розвитку, знаходити шляхи виходу зі складних нестандартних ситуацій. Тому забезпечення кожній людині можливості використання свого творчого потенціалу є одним із пріоритетних завдань загальноосвітніх, та вищих навчальних закладів.

У вищому навчальному закладі створюються найбільш сприятливі умови щодо формування творчого потенціалу особистості, її задатків та здібностей. Зокрема, виховний потенціал вищого навчального закладу зумовлений такими факторами і обставинами: особливі відносини, які надають можливість залучати кожного студента до активної перетворюючої діяльності; гарантія і забезпечення можливості практичного здійснення розвитку творчих інтересів і здібностей; вільний вибір будь-якого виду діяльності; наявність технологій виховання творчої особистості, створення такого типу відносин, за якими сама особистість прагне максимальної реалізації сил і здібностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з досліджуваної проблеми, її актуальність...

Проблема науково-дослідницької роботи завжди була предметом особливої уваги як педагогів-практиків, так і вчених-теоретиків. На дослідницький характер педагогічного процесу вказували А. Дістервег, Я. Коменський, Й. Песталоцці, К. Ушинський. Так німецький вчений Адольф Дістервег писав, що без прагнення до наукової роботи педагог неминуче потрапить під владу трьох демонів: механічності, рутинності, банальності.

Грунтовну основу для розуміння науково-дослідницького характеру праці вихователя становить теоретична спадщина класиків вітчизняної педагогіки Б. Грінченка, Н. Лубенець, С. Русової. Теоретичне обґрунтування науково-дослідницького потенціалу педагога знаходимо в працях видатних вчених А. Макаренка, В. Сухомлинського, С. Шацького.

Підготовку педагогів до науково-дослідницької роботи розглядають В. Борисова, О. Глузман, В. Демяненко, З. Ісаєва, Г. Коберник.

Досить мало досліджень зроблено у напрямі формування творчої особистості та застосуванні нових технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

У зарубіжній педагогіці та психології поширеними є погляди, що людині від природи властива агресивність, жорстокість та інші негативні моральні якості (Марія Монтесорі (1870-1952), Конрад Лоренц (1903-1989), Е. Фромм). Такої позиції дотримуються представники біологічного напрямку в педагогіці.

На їхню думку, особливий вплив на формування особистості має спадковість.

Представники соціологічного напрямку (К.-А. Гельвецій, Д. Дідро, Ж.-Ж. Руссо та ін.) вважали, що вирішальним фактором у розвитку і формуванні особистості є середовище, зокрема домашнє. Вони були переконані, що нічого не можна вдіяти, якщо дитина живе в несприятливих домашніх умовах. За оцінками прибічників соціологічного напрямку, особливий вплив на формування особистості має середовище.

Представники біосоціологічного напрямку (конвергенції) дотримуються думки, що психічні процеси (відчуття, сприймання, мислення та ін.) мають біологічну природу, а спрямованість, інтереси, здібності особистості формуються під впливом соціального оточення.

Залежно від поглядів на роль спадковості чи середовища представники цих педагогічних теорій відводять і різну роль формуванню творчої особистості: від визнання його цілковитого безсилля щось змінити (Ж. Піаже) до наголошення на необхідності активного втручання в поведінку людини (жорстка «поведінкова інженерія» Б.-Ф. Скіннера).

Лише творча особистість фахівця здатна до оновлення сучасного дошкільного навчального закладу, що має орієнтуватися на всебічно розвинену дитину. Вирішальну роль в освітньому закладі відіграє ініціативно-перетворювальна діяльність, творчий пошук. Отже, для ефективного функціонування дошкільного навчального закладу потрібна виробнича творчість як масове явище. А це вимагає постійного професійного самовдосконалення працівника дошкільного навчального закладу. Досягти самовдосконалення можливо за умови використання педагогічного досвіду минулого. На особливу увагу заслуговує педагогічна спадщина В. Сухомлинського.

Формування мети статті (постановка завдання): є визначення місця і ролі педагогічної спадщини В. Сухомлинського у формуванні творчої особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження: вивчаючи багаторічний досвід роботи видатного педагога Василя Сухомлинського можна зазначити, що проблема творчої дослідницької діяльності педагога – одна з найважливіших у його педагогічній спадщині. В. Сухомлинський вважав, що злиття практичної і науково-дослідницької роботи сприяє розумінню та правильному поясненню теоретичної сутності будь-якої педагогічної проблеми, що забезпечує постійне заглиблення дослідника в суть справи, у конкретні питання навчально-виховного

процесу. Він був переконаний, що праця вихователя, яка збагачується теоретичним мисленням, стає джерелом нових відкриттів. Отже, педагог-практик обстоював думку про спорідненість творчої праці вихователя з науковим дослідженням [5]. Він писав: «Глибоко поважаючи науку і вчених, я завжди вважав себе тільки практиком, народним учителем. Але мені завжди здавалось, і так здається багатьом учителям, що перетворення наукових істин у живий досвід творчої праці – це найскладніша сфера дотикання науки до практики» [6, с. 402].

Варто підкреслити, що казки, оповідання, наукові праці, архівні матеріали В. Сухомлинського достатньо широко використовуються сьогодні у практиці професійної самореалізації студентів вищого навчального закладу.

Підготовка і створення умов для формування творчої особистості вихователя, реалізації його науково-дослідницьких можливостей у навчально-виховному процесі як зазначається в новій редакції Базового компонента дошкільної освіти є першочерговим завданням дошкільних навчальних закладів. Тільки творчі особистості, здатні до активного пошуку ефективних методів та прийомів здійснення педагогічного процесу. Педагогічний процес – це завжди пошук для вихователя дошкільного навчального закладу.

Про складні теоретичні істини, які стосуються формування творчої особистості В. Сухомлинський розглядає в таких працях як: «Павлівська середня школа», «Серце віддаю дітям», «Батьківська педагогіка».

На його думку, у процесі підготовки спеціаліста у вищому навчальному закладі освіти, формування його професійних умінь і творчих здібностей проходить декілька етапів: інтуїтивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчо-репродуктивний, творчий.

Пристаючи до вирішення професійної проблеми, студенти не усвідомлюють її навіть як задачу, а діють інтуїтивно, часто не вміючи пояснити, чому роблять щось саме так, а не інакше, і чого прагнуть досягти. На репродуктивному рівні студенти, розв'язуючи професійні задачі, не виходять за межі суворо регламентованих інструкцій і правил, надають перевагу роботі за підказкою. Досягнення репродуктивно-творчого рівня означає, що студенти задовільно справляються з вирішенням типових проблем. Однак у складних і неочікуваних ситуаціях вони орієнтуються важко. Творчо-репродуктивний рівень передбачає, що студенти мають достатньо сформовану систему знань, умінь та навичок, які дають змогу в основному успішно виконувати професійні функції. У змінених ситуаціях вони,

як правило, не шукають оригінальних способів розв'язання задач. На цьому рівні недостатньо розвинута здатність до прогнозування педагогічного процесу. Творчий рівень найвищий у розвитку фахових умінь і навичок. Досягнувши його, студенти виявляють виражену професійну спрямованість особистості, добре розвинуті професійні вміння, їм властивий пошук нових методик, засобів і прийомів роботи з дітьми.

Видатний педагог В. Сухомлинський вважав, що «В обмеженні сфери діяльності – джерело майстерності, досконалості, творчості, без яких немислимий всебічний розвиток. Людина не може бути всебічно розвинутою, якщо вона не художник, не поет у своїй справі, якщо в неї немає улюбленої справи, а улюблена справа відкривається знов-таки у тій сфері діяльності, де людина може стати творцем, поетом, художником» [7, с. 151].

За глибоким переконанням Василя Олександровича робота з формування творчої особистості майбутнього вихователя здійснюється у багатьох напрямках. Передусім під час лекцій, практичних і лабораторних занять розв'язання навчально-пізнавальних задач, які сприяють проникненню в суть основних питань майбутньої професійної діяльності. Важливими є спостереження й аналіз педагогічного процесу чи його етапів під час екскурсій, виробничої педагогічної практики.

На думку вченого-практика «Чим більше знань і умінь набуває людина, тим більше можливостей відкривається перед нею для дальшого удосконалення майстерності в тій вузькій галузі, яка, здавалося б, уже до кінця освоєна і в якій уже нібито нічого удосконалювати» [7, с. 150].

Згодом студенти під керівництвом викладачів здійснюють фрагменти майбутньої професійної діяльності, обговорюють їх на навчальних заняттях і впроваджують в педагогічний процес дошкільного навчального закладу. Неоціненне значення для формування творчої особистості майбутнього фахівця має залучення його до науково-дослідницької роботи і вирішення наукових проблем з підвищення ефективності рівня навчально-виховного процесу.

З цього приводу В. Сухомлинський пише, що «Навчально-виховний процес має, з мого погляду, три джерела – науку, майстерність і мистецтво. Добре керувати навчально-виховним процесом – це означає досконало володіти наукою, майстерністю і мистецтвом навчання і виховання» [6, с. 397].

Щодо цього, важливу роль відіграє тематика курсових та дипломних робіт, зорієнтована на розв'язання конкретних проблем дошкільної освіти та дошкільного навчального закладу.

Василь Сухомлинський був переконаний, що навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі насичується такою творчою діяльністю, яка сприяє повному задоволенню і розвитку пізнавальних можливостей студентів, надає їм максимальну свободу для творчого просування, пробуджує прагнення цікаво провести дозвілля, тобто вони вчаться передбачати органічне поєднання професійної діяльності організаторів ДНЗ з творчими намірами і діями дітей в єдиному пізнавально-творчому процесі. Вчений стверджував, що переживання успіху, в той же час, викликає позитивне ставлення до творчої діяльності, сприяє набуттю певного життєвого досвіду, навичок самостійної діяльності і поведінки, більш чіткого усвідомлення загальної і часткової цілі. Внаслідок цього з'являється свідоме прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, самоаналізу, набуття відповідних умінь та навичок щодо творчого розв'язання проблем, не зупинятися на півдорозі, тобто поступово здійснюється становлення тих властивостей і якостей, які є складовими творчих здібностей особистості [7].

Він наголошує: «що праця і тільки праця – основа всебічного розвитку особистості. Не може бути й мови про всебічний розвиток, коли людина не знає радості праці. Якщо уважно придивитись до життя, до людей, до процесів, що відбуваються нині в нашому суспільстві, то ми побачимо, що органічна потреба в праці – це не тільки розуміння свого обов'язку перед суспільством, а й відчуття людиною повноти духовного життя, переживання радості в зв'язку з успіхом в улюбленій справі, в тій справі, в якій людина піднялася на вершину майстерності» [7, с. 152].

Для більш раціонального здійснення роботи щодо розвитку творчого потенціалу особистості у вищому навчальному закладі, слід частіше звертатись до педагогічної спадщини В. Сухомлинського. Як зазначає Василь Олександрович, саме розвиток творчої особистості можливий лише за умови, коли буде забезпечена «гуманізація» всього навчально-виховного процесу, тобто коли будуть створені умови для реалізації творчого потенціалу кожної особистості. На його думку важливо допомогти студенту пізнати себе, свої здібності, нахили. І саме впровадження ідей гуманізації в практичну діяльність вищого навчального закладу з орієнтацією на творчу обдарованість студента – основний шлях вирішення цього питання. Тому поряд із формуванням національної самосвідомості, оволодінням засобами рідної мови, історії, культури, мистецтва, народних традицій і звичаїв у центр уваги факультету розвитку дитини поставлена проблема розвитку творчої особистості, своєчасного виявлення

обдарованих студентів, використання стимулюючих засобів щодо формування їхніх творчих потенційних можливостей у майбутній професії.

Ефективність роботи вищого навчального закладу щодо формування творчої особистості значно підвищується при дотриманні таких гуманістичних умов, як створення емоційної, доброзичливої атмосфери у процесі виконання студентами будь-яких творчих завдань; організації діяльності студентів з розв'язання творчих завдань яка здійснюється з опорою на їхні інтереси, потреби, потенційні можливості, здібності, вирішення творчих завдань які пробуджують в кожного студента дослідницьку активність, поглиблюють інтерес до творчої діяльності, спонукають до успішних дій та досягнення поставленої мети.

Педагог-практик писав: «У міру заглиблення в тонкощі, в наукові основи праці людина дедалі більше стає не тільки творцем матеріальних благ, а й мислителем, дослідником, творцем ідей» [7, с. 157].

Важливим показником, який свідчить про те, що студент виявляє творче ставлення до виконання завдань, є наявність усвідомленого спонукання до творчості, потяг студента до оволодіння знаннями, вміннями та навичками, які сприяють ефективному здійсненню творчого пошуку. Під усвідомленістю ми розуміємо поняття особистістю значущості творчості у процесі життєдіяльності, наявність потреби займатися творчою діяльністю.

Наступним показником, який свідчить, що особистості притаманне творче ставлення до виконання будь-якого завдання, є її спрямованість, бо вона, як доведено в працях відомого вченого В. Сухомлинського, детермінує поведінку студентів, є мотиваційним ядром особистості. Тому, саме визначення даного показника дозволяє виявити, наскільки глибинною є ступінь даної спрямованості у студентів.

Про сутність формування творчості у студентів свідчить також яскраве виражене бажання займатися творчістю (активно-вольові дії, спрямовані на досягнення мети: творчий пошук прийомів і засобів неординарного вирішення проблемних ситуацій, які виникають у процесі навчання).

І нарешті, ще один показник – емоційна забарвленість процесу творчого пошук при розв'язанні різних творчих проблем, наявність позитивних емоцій при досягненні кінцевої мети, відчуття впевненості в собі, у своїх можливостях і здатність знайти вихід з проблемних ситуацій.

Головними факторами, які визначають цілеспрямоване керування процесом формування творчої особистості майбутнього вихователя є

передусім наявність досить стійких інтересів саме до творчості. Тому дуже важливо, за глибоким переконанням В. Сухомлинського, викладачам вищого навчального закладу володіти інформацією щодо спрямованості інтересів студентів, ступеня їх стійкості до майбутньої професії.

Формування у студентів глибоких і стійких інтересів до творчої діяльності є однією з основних передумов не лише становлення, а й розвитку творчої особистості.

Як писав Василь Олександрович «Далеко не кожний стане вченим, письменником, артистом, далеко не кожному судилося винайти порох, але майстром своєї справи повинен стати кожний – це найважливіша умова всебічного розвитку особистості» [7, с. 159].

Причому, успішна діяльність, яка пов'язана з інтересом наголошує вчений, створює підвищену сенситивність для всіх впливів, котрі сприяють розвитку творчої особистості. Тобто інтерес завжди викликає позитивне ставлення до відповідної галузі пізнання і тим самим створює передумови для оволодіння предметом інтересу, причому, спочатку виникає ситуативний, епізодичний інтерес, який при створенні умов завжди перетворюється в стійкий інтерес до майбутньої професії. У процесі перетворення ситуативного інтересу в особистісний емоційно-пізнавальне ставлення перетворюється в емоційно-пізнавальну спрямованість, тобто психологічну природу інтересу складає нерозривний комплекс важливих для особистості процесів (інтелектуальних, емоційних та вольових).

Основними критеріями при визначенні дієвості інтересу саме до творчої діяльності у студентів є: усвідомлення предмету інтересу, яке детермінує поведінку індивіда, чітко виражена потреба в занятті саме науково-дослідницькою роботою, емоційна зацікавленість у процесі творчого пошуку розв'язання різних проблем.

Іншою важливою складовою, за твердження Василя Сухомлинського, яка сприяє формуванню творчої особистості, є наявність мотивації щодо досягнення успіху у процесі творчого розв'язання будь-яких проблем. Саме мотивація досягнень є однією з важливих складових, від якої залежить ефективність оволодіння майбутньою професією вихователя.

Таким чином, при підготовці майбутніх вихователів до творчої діяльності, значну увагу слід зосередити на розвитку усвідомленого спонукання їх помислів та дій до творчості, потягів та бажань оволодіти вміннями та знаннями, котрі визначають творчий пошук, нестандартне мислення, оригінальність.

Важливу роль у формуванні творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних

навчальних закладів відіграє участь студентів в організованій і систематичній науково-дослідницькій роботі, яка спирається на мудрі поради В. Сухомлинського.

Науково-дослідницька робота студентів факультету розвитку дитини Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського – складова професійної підготовки майбутніх вихователів, що передбачає навчання студентів методології і методики дослідження розвитку дітей дошкільного віку, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, озброєння технологіями і вміннями творчого підходу до дослідження педагогічних і психологічних наукових проблем пов'язаних з дошкільною освітою.

Наукові дослідження на факультеті розвитку дитини здійснюються студентами під керівництвом професорів А. Богуш, Т. Степанової, доцентів кафедри дошкільної освіти і соціального розвитку особистості: Кардаш І., Куліш Р., Лісовської Т., Лисенкової І.; Соколовської О. кафедри теорії і психологічного розвитку особистості доцента Наточія А.

Від початку перебування в університеті кожен студент факультету розвитку дитини бере участь у наукових пошуках, планових дослідженнях своїх викладачів, кафедри дошкільної освіти і соціального розвитку особистості.

Наукова творчість студентів стала традиційним засобом формування майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Завдяки участі у науково-дослідницькій роботі студенти оволодівають навичками роботи з різноманітними інформаційними джерелами, набувають умінь творчо розв'язувати навчально-виховні завдання під час роботи у дошкільних навчальних закладах. Саме науково-дослідницька робота посприяла становленню випускників факультету розвитку дитини, як творчої особистості. Так випускники факультету Курчатова А., Лісовська Т., Тіхомірова О., Тиндюк Н. працюють викладачами на різних кафедрах університету. Науково-дослідницька робота студентів – це невід'ємна складова навчального процесу, вищого навчального закладу, яка сприяє інтеграції зусиль наукової, освітньої та виробничої діяльності в підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Науково-дослідницька робота максимально розвиває творче мислення, індивідуальні здібності, дозволяє здійснювати підготовку ініціативних фахівців для ДНЗ, розвиває наукову інтуїцію, глибину мислення, творчий підхід до сприйняття знань та практичне застосування при вирішенні різних завдань. Тому саме і залучають студентів факультету розвитку дитини до

науково-дослідницької роботи починаючи з молодших курсів.

Керує цією роботою кандидат педагогічних наук, доцент Соколовська О.С. Багатий практичний досвід викладача у вищому навчальному закладі допомагає здійснювати поступовий перехід від простих форм науково-дослідницької роботи до більш складних. Цей процес дозволяє студенту гармонійно розвиватися та вдосконалювати свої вміння та навички.

В цілому науково-дослідницька робота студентів факультету розвитку дитини здійснюється за такими напрямками: робота, яка проводиться в структурі навчального процесу (до неї входять всі студенти – це написання курсових, магістерських робіт, участь в факультативних та курсових науково-практичних конференціях, робота в спеціальних семінарах), робота, яка проводиться за рамками навчального процесу (це участь в роботі наукових гуртків). Студенти беруть активну участь у Міжнародних, Всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях.

Мета цього напрямку роботи підготовка фундаментальних досліджень. Саме це робота здійснюється у два етапи: навчання студентів елементам дослідницької роботи; сама дослідницька робота, яка проводиться студентами під керівництвом викладачів.

Найбільш ефективними формами реалізації науково-дослідницької роботи студентів, на думку В. Сухомлинського, являються: реферат, доповідь, повідомлення на конференції, або засіданні наукового гуртка, конкурсна робота, публікація, курсова робота. На сьогоднішній день – це написання магістерських робіт. Викладачі докладають всі свої знання для того щоб науково-дослідницька робота студентів перетворилася з засобів розвитку творчих здібностей найбільш успішних студентів в могутній важіль підвищення якості підготовки майбутніх вихователів ДНЗ.

Слід зазначити, що і організаційно-масові заходи, які проводяться на факультеті щорічно з метою поширення та вдосконалення науково-дослідницької роботи студентів, спираються на багатий практичний досвід В. Сухомлинського. Насамперед – це студентські олімпіади з дошкільної педагогіки, огляди-конкурси.

Олімпіада дає змогу студентам навчатися застосовувати свої знання творчо, а не стандартно, студентам пропонуються не тільки творчі завдання але й широка науково-пізнавальна програма: круглий стіл де вони обговорюють актуальні проблеми науки, зустрічаються з провідними вченими України (А. Богуш, О. Сухомлинська, О. Савченко). Олімпіадні завдання різноманітні і цікаві: моє педагогічне кредо «відеопрезентація спільної

діяльності вихователя і дошкільника», тести з окремих методик дошкільної освіти, виконання фрагменту однієї з форм роботи з дошкільниками (за визначеною темою з однією з методик), «Якщо б я був вихователем» (розв'язання педагогічних ситуацій).

І як пише видатний педагог Василь Олександрович «Творча праця в нашій складній, багатогранній справі починається там, де загоряється іскра живої, трепетної думки, що шукає відповідь на питання, яке висувається життям» [6, с. 406].

Висновки: формування творчої особистості майбутнього вихователя можливе за умови залучення до науково-дослідницької роботи студентів починаючи з перших днів перебування їх у вищому навчальному закладі на засадах педагогічної спадщини В. Сухомлинського.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 к. Навчально-методичне видання. Кн. 2 / І. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 342 с.
2. Богоявленская Д. Б. Пути к творчеству / Д. Богоявленская. – М.: Знание, 1981. – 96 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – С. – 256.
4. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. Выготский. – СПб: СОЮЗ, 1997. – 96 с.
5. Пономарёв Я. А. Психология творчества и педагогика / Я. Пономарёв. – М.: Педагогика, 1976. – 253 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 4. – 637 с.
7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 5. – 638 с.

УДК 373

ПОГЛЯДИ СУХОМЛИНСЬКОГО НА ПРОБЛЕМУ ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ, ШКОЛИ ТА РОДИНИ

Наталія ТАРАПАКА, Аліна МАРТИН (Кіровоград)

В статті розкриваються погляди В. О. Сухомлинського на актуальні проблеми взаємодії дошкільного навчального закладу, школи та родини.

Ключові слова: сім'я, діти дошкільного віку, початкова школа, наступність.

В статье раскрываются взгляды В. А. Сухомлинского на актуальные проблемы взаимодействия детского сада, школы и семьи.

Ключевые слова: семья, дети дошкольного возраста, начальная школа, преемственность.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми вивчення умов взаємодії дошкільного навчального закладу, школи та родини зумовлена орієнтацією сучасної педагогічної теорії і практики на гуманізацію виховного процесу в сім'ї, де дитина має почуватися найбільш захищеною, необхідністю виконання програми "Діти України" Конвенції ООН про права дитини, Законом України «Про дошкільну освіту».

Розв'язання цієї проблеми зобов'язує до глибокого осмислення стану сучасного сімейного виховання, аналізу причинно-наслідкових зв'язків та ґрунтовного викладу здобутих результатів наукового пошуку, оскільки вона торкається кожного і в цілому має суспільну значущість на рівні окремої особистості.

Практично майже перед кожною сім'єю, особливо молодого, незалежно від соціального статусу, приналежності до етносу та педагогічної освіченості батьків, постають питання "Що робити?" і "Як робити?", щоб виростити й виховати дитину здоровою, розумною, чуйною до інших, врешті-решт щасливою. Ці питання

вічні, як вічне і саме виховання. Адже протягом усієї історії людства, становлення сімейного виховання так і не було знайдено єдиного, універсального рецепта успішного виховання дитини в сім'ї. І це не дивно, адже немає однакових дітей, немає однакових батьків, як немає і однакових сімей.

Аналіз останніх досліджень поглядів Сухомлинського на проблему взаємодії дошкільного навчального закладу, школи та родини свідчать про те, що у визначенні соціально-педагогічних умов, накреслення шляхів поліпшення сімейного виховання дітей значний внесок зробили філософи і соціологи: В. Г. Афанасьєв, І. В. Бестужева-Лада, Ю. С. Василєва, І. С. Кон, В. Меньшутін, В. Я. Титаренко, О. Г. Харчев, Л. В. Чуйко; психологи: Б. А. Ананьєв, І. Д. Бех, А. А. Бодальов, О. Л. Кононко, О. В. Петровський, І. А. Трухін, педагоги: Ю. Азаров, І. В. Гребенніков, О. М. Докуніна, О. С. Короткова, Т. В. Кравченко, А. С. Макаренко, В. Г. Постовий, О. Я. Савченко, О. В. Сухомлинська, М. Г. Стельмахович, С. Русова, О. Л. Хромова та ін. Практично усі вони погоджуються з тим, що для кожної сім'ї